

PLANTERINGSINSTRUKTION

Bli proffs på plantering

Att plantera är egentligen inte särskilt svårt, men instruktionerna kan ibland vara lite knepiga att förstå sig på. Vad är egentligen en omvänd torva och hur ser mineraljord ut? Vi reder ut begreppen, så att du kan få till en riktigt lyckad plantering.

Det är väldigt viktigt att ge plantorna bästa möjliga start. Om man gör en ordentlig markberedning och sedan sätter plantorna på rätt sätt är det många fler som överlever och dessutom kan de komma igång att växa snabbt.

Vi guidar dig genom begreppen och hjälper dig att hitta de optimala planteringspunkterna. Vi tipsar också om hur du tar hand om dina planter på bästa sätt inför planteringen.

MINERALJORD OCH HUMUS – VAD ÄR DET?

Mineraljord består av krossade eller vittrade bergarter och små mineralkorn.

Humus är det översta lagret i marken och består av förmultnade växter och insekter m m.

BLAND TORVPROPPAR OCH GRÖNDELAR

Gröndel

Kulor som hjälper till att hålla kvar fukten i torvproppen.

Torvpropp

Täckrotsplantor, alltså plantor med jord eller torv runt roten, är den vanligaste plantsorten i Sverige.

Omvända torvor – här trivs plantorna bäst

När man markbereder inför en plantering skapar man i de flesta fall något som kallas omvända torvor. Det innebär att en markberedningsmaskin vänder upp fläckar av jorden, så att fältskiktet hamnar nedåt och mineraljorden kommer uppåt. Det är i sådana torvor man helst ska plantera, för då får plantorna massor av fördelar:

- I en omvänd torva blir det en slags komposterings-effekt. När torvan långsamt börjar förmultna frigörs det näringsämnen och alstras värme.
- Plantorna får lagom med vatten – inte för lite så att de torkar och inte för mycket så att de drunknar.
- Eftersom vegetationen runt omkring har tagits bort får plantorna mindre konkurrens om ljus, vatten och näring.
- Plantorna skyddas mot angrepp av snytbaggar och andra skadeinsekter. Många insekter har nämligen "torgskräck" och vill inte gå över större öppna ytor. Om plantan omges av minst 10 cm mineraljord är det störst chans att den klarar sig.
- Marken värms upp mer i och med att vegetationen har tagits bort och inte skuggar. Dessutom sitter plantan högre än marknivå och det ger ett varmare mikroklimat.

Här syns en omvänd torva, med mineraljord överst. Det är en perfekt plats för plantor att växa på.

Härför har jorden vänts upp.

Hitta den perfekta punkten

En omvänd torva som är täckt med mineraljord är alltså den bästa planteringspunkten och fick man önska skulle alla plantor sättas så.

Men tyvärr finns det inte perfekta planteringspunkter överallt. Då gäller det att göra det bästa valet utifrån de förutsättningar som finns. Så här graderar SCA olika alternativ i sin planteringsinstruktion.

OM DU SKA PLANTERA PÅ TORR OCH FRISK MARK, som förenklat är marker som domineras av lav, kråkbär, lingon och blåbär, fungerar de här planteringspunkterna bäst: 5:a, 4:a och Mineral 3:a.

Försök att alltid sätta plantan så att den omges av mineraljord. Det är bara om det saknas sådana punkter som man bör plantera i alternativa planteringspunkter.

SKA DU PLANTERA PÅ FUKTIGA MARKER någonstans i Norrland kan du använda dessa planteringspunkter: 5:a, 4:a eller Torv 3:a. På fuktiga marker ska man undvika att plantera i Mineral 3:a, eftersom det finns risk att vattnet i mineraljorden fryser och pressar upp plantorna ur marken.

Planteringspunkt 5:a

Det allra bästa är om markberedaren har lyckats vända upp en torva (en s k omvänd torva) som är täckt av mineraljord. Centrera plantan så att den omges av minst 10 cm mineraljord.

Planteringspunkt 4:a

Det näst bästa är att sätta plantan i en omvänd torva som bara delvis är täckt av mineraljord. Då centrerar du plantan i den mineraljord som finns.

Planteringspunkt Mineral 3:a

Om det inte finns någon torva med mineraljord på (den kanske har kastats iväg vid markberedningen eller gått sönder), men däremot en fläck eller ett harvspår som domineras av mineraljord bör du sätta plantan på en hög punkt, minst 10 cm in från kanten på markberedningen.

Planteringspunkt Torv 3:a

En omvänd torva utan mineraljord. Den här punkten bör undvikas på torra och friska marker om det finns planteringspunkter med mineraljord som kan användas, eftersom risken för uttorkning och angrepp av snytbagge är mycket stor. Däremot är punkten ett bra alternativ på fuktiga marker.

Planteringspunkt Humus 3:a

Du kan också plantera i en fläck eller ett harvspår som domineras av humus. Sätt plantan på en hög punkt, minst 10 cm in från kanten på markberedningen. Tänk på att plantor som inte omges av mineraljord inte får något bra skydd mot snytbaggar och andra skadeinsekter.

Så här gör du!

Plantera djupt!

Det vanligaste felet vid plantering är att man inte sätter plantorna tillräckligt djupt. Hela torvproppen ska vara minst 3 cm ner och allra helst ska man trycka torvproppen igenom torvan så att den når mineraljorden under. Det går nästan inte att plantera för djupt. Huvudsaken är att det sticker upp en gröndel.

Pricka rätt!

Placera plantan i bästa möjliga planteringspunkt, då ger du plantan bäst förutsättning att utvecklas till ett framtida träd. På torr och frisk mark är det viktigt att centrera plantan i mineraljorden. Plantan ska även sitta minst 10 cm från opåverkad mark, för då ökar plantans möjligheter att överleva ytterligare.

Håll avstånd

Sätt plantorna med minst en meters avstånd mellan varandra. Men det är bättre att plantera i en bra planteringspunkt än att strikt hålla avståndet.

Fös försiktigt

När plantan är satt bör du försiktigt fösa dit lite mineraljord med foten. På så sätt får du bort luftfickorna runt torvproppen.

Perfekt!

Den här lilla granen har fina förutsättningar att få en bra start. Den står i en omvänd torva, med mineraljord överst. Dessutom är den tillräckligt djupt planterad.

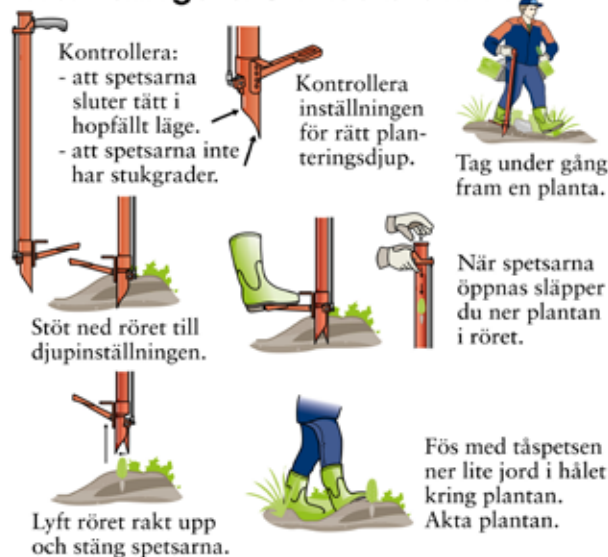

Så här ska det se ut. Den här plantan är tillräckligt djupt planterad.

Ajdå, plantan sitter alldeles för högt upp och kommer att få det tufft!

Planteringsrör / Arbetsteknik

När du planterar JackPot

– rekommenderar vi ett planteringsrör med 45 mm i diameter.

När du planterar PowerPot

– rekommenderar vi ett planteringsrör med 38 mm i diameter.

Plantering där det saknas markberedning

Om du ska plantera där det saknas markberedning bör du använda plantor som är behandlade mot skadeinsekter. Vårt mekaniska skydd Hylosafe® är miljövänligt och helt ofarligt och innebär att plantorna täcks med en blandning av fin sand och bindemedel som förhindrar att snytbaggarna gnager på plantorna.

Om du inte använder plantor med skydd mot skadeinsekter är risken stor att mer än hälften av dina plantor kommer att dö.

Tänk på följande om du ska plantera där det saknas markberedning:

- Plantera om möjligt i påverkad mark, t ex vid rotvältor och i spår där avverkningsmaskiner har kört.
- Plantera i höga punkter på sydsidan, nära stubbar, stenar eller grova trädrester.
- Plantera där det finns så lite konkurrerande växtlighet som möjligt.
- Rotklumpen måste nå ner till mineraljorden under humus.

Hur många plantor?

Det är markens produktionsförmåga som avgör hur många plantor du ska plantera. På bördig mark planteras fler plantor än på en mager mark. Tabellen anger ett riktvärde för hur många plantor du bör plantera på olika typer av skogsmark.

Markvegetationstyp	Antal plantor per hektar
God – hög- och lågört, gräs	2 500
Medelgod – lingon, blåbär, smalbladigt gräs	2 300
Mager – kråkbär, ljung, lingon, lav	1 900

Bra att veta om plantor och plantering

Hur tar jag hand om plantorna innan plantering?

Plantor på kassett

Om du själv kör hem plantor som levereras i kassett så ska du täcka dem väl så att de inte torkar ut av fartvinden. Placera plantkassetterna på marken, undvik direkt solljus och vattna dem varje dag. Vattna inte med en stark stråle, för då sköljs torven bort. Tänk på att ytterkanterna på kassetterna torkar ut fortare, men det kan du lätt avhjälpa genom att skydda ytterkanterna med exempelvis en träbräda på högkant.

För att kontrollera att plantorna är lagom fuktiga kan du krama rotklumpen lätt med handen. Då ska det sippra vatten mellan fingrarna.

Frysta plantor i lådor

Om du köper frysta plantor som levereras i wellpapplådor så klarar sig plantorna minst en vecka i lådan eftersom de tinar sakta och inte kräver vattna. Tänk bara på att öppna locket, ställa lådan skuggigt svalt, till exempel i en jordkällare eller i ett svalt garage, och hålla den skyddad mot regn. Om du förvarar plantorna i rumstemperatur tinar de på något dygn. Det är viktigt att aldrig förvara plantor i direkt solljus.

När de har tinat bör du kontrollera hur fuktiga de är. Prova att krama ur torvklumpen med handen, det ska komma någon droppe vatten. Om det inte sipprar ut något behöver du vattna plantorna försiktigt. Men det optimala och absolut vanligaste är att man inte behöver vattna, utan att man planterar ganska direkt efter att plantorna har tinat. Tänk på att ställa lådorna i skugga även när du tar ut dem till hygget inför planteringen. Försök inte att bända loss frusna plantor för att kunna komma i gång.

Hur mycket är det rimligt att plantera själv?

Fundera över hur mycket tid du har och vad du vill ägna din fritid åt. Det är lätt att plantorna torkar ut om man inte får dem i marken snabbt, så det är viktigt att planteringen inte drar ut på tiden. Det är vanligt att överskatta vad man hinner med själv. Ett riktmärke är att en proffsplantör sätter mellan 2 000 och 4 000 plantor per dag, medan en ovan person kan räkna med högst hälften.